

lanih vinogradov, kjer se na pritličnih tertah mnogo silno čislana vina prideluje. Mesto šteje do 15.000 duš; nekdanj jih je mende pa še več štel, ker so cesarji Tiberi, Kaligula, Oton in Nerva pogostoma tu stanovali, in okrog mesta krasne pristave imeli.

Ti kraji so bili že v starih časih dobro obdelani, ker je bilo tod okrog, ne dalječ vsaksebi, več mest slavniga imena, namreč na levi prek Sabinskih hribov Kori ali Kora, ki na serditiga Koriolana spominuje; Sulmona, Setium ali Suessa Pometia; in dalje naprej Pryvernum in Mesa; — in na desni prek morja Neptunovo in Antium, ki je imelo z Rimom dolgo časa terd boj.

Iz mesta Veletri se gré nazdol v lepo ravnino; na levi so kamnite gore, na desni pa ravnina velika, de je oči ne obsežejo, polna germovja in lepiga hrastoviga in družiga drevja. Unikraj majhne reke, ki ji Astura pravijo, se pride v Čisterno, ne velik, pa prav prijazen terg (po nekterih nekdanje Tres Tabernæ, kamor so bili kristiani svetimu Pavlu iz Rima naproti prišli. (Act. Apost. XXVIII, 15).

Od Čisterne naprej pelje cesta čez Pontinsko močirje, ki je 24 do 30 milj dolgo, in 6, v nekterih krajih pa tudi čez 12 milj široko. Zavolj močirjeviga puha, ki so ga, desiravno je 40 milj dalječ, se clo v Rimu čutili kakor Plini piše: „Ob putridas exhalationes harum paludum ventum syrophoenicum Romæ sumopere obnoxium volunt nonnulli“ je bilo tod od nekdanj in je še zlo nezdravo. Zatorej so si še nekdanji Rimljani, in pozneje tudi papeži, in zadnjič posebno Pij VI. veliko prizadevali, močirje, kolikor bi se dalo, posušiti. Pij VI. ga je res silno velik kos posušil, kjer se dan-današnji obilo žita prideluje, in kjer se čede po sto in sto glav volov, kónj, ovác in tudi bivolv (Büffel) pasejo, in — vse je knezov Braskiških (Braschi).

Dvé uri od Čisterne se pride v Apjev Terg (Forum Apii), ki ga je bil Horaci „differtum nautis, cauponibus atque malignis“ našel. Pa tudi voda ni bila tu po njegovi misli, ker pravi:

»Hic ego, propter aquam, quod erat deterrima, ventri
Indico bellum, coenantes haud animo æquo
Expectans comites — — — — —

Na večernim robu Pontinskiga močirja je visok Circejski hrib, kjer je bila — kakor pravlica pravi — Circe Odisejeve tovarše očarala in v nekakošne tolste živali spremenila. Če te mika več o tem vediti, beri Homerove pesmi. — Zdaj pravijo hribu zavolj cerkve sv. Feliksa, ki na verhu stoji, „San Felice“.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Tersta opomni Teržaški časnik z veliko hvalo ondašnjega gimnazia in konecletnega izvestja (programa), v katerem se je gosp. prof. dr. Čižman s spisom nar bolj skazal, v katerem po poti starogerških pravlic sledi staro zgodovino sosebno jadranskega morja; — pohvaljen je tudi spis prof. Foytca o Homeru, kakor tudi prevod prof. Occioni-ta, ki je en del 3. knjige Silia iz latinskega krasno prestavil v taliansko. Prav lepo je g. vodja Vidic vse šolske vesti Teržaškega gimnazia sestavil, na katerem 16 učencov uči redne in izredne nauke; v verstvi izrednih nauk, katerih uk je učencom le na prosto voljo dan, je tudi francoski in slovenski jezik, kar mora za znamnje veljati, da na Teržaškem gimnazii ni nič učencev slovenskega rodú, ampak da vsi so Taliani, ker je učenje laškega jezika vsacemu zapovedano (obligat); jezik, v katerem se vsi šolski na uki razlagajo, je nemški. Dalje zvémo iz omenjenega izvestja, da teržtvo ondašnji gimnazij krepko podpira, ker mu 1000 fl., za 7. in 8. klas pa celo

5000 fl. vsako leto daruje. Število učencev je pa bilo majhno, ker v vsim skupej jih ni bilo več kot 136.

Iz Vojvodine beremo v Teržaškem časniku od 11. t. m., da je jela austrijska vlada marljivši ozirati se na Bosnjake, ki preganjani in davljeni po Turkih, so pobegnili iz svoje domovine. Bosnjakom nič pa kaj ne dopade pri nas, in ker niso našega podnebja vajeni, jih veliko zbolí. Veči del jih hoče od nas na Horvaško iti; pa kaj bojo tam počeli, ker Horvaški kmet sam revno živi. Serbski časniki, kateri želé, da bi Bosnjaki na Serbskem ostali v pospeh narodskega života in duha, si močno prizadevajo jim izgovoriti preselitev na Horvaško. Berž ko ne se jih bo pa ob vgodni priliki veliko domú vernilo, zakaj Bosnjak, čeravno doma le slabega vajen, na ptujem ni z nobeno rečjo prav zadovoljin.

Iz Ljubljane. V četrtek pride slavní maršal Radceki v Ljubljano, svoj grad pod Turnam ogledat, kteriga okolica pa še ni tako dodelana, da bi že zdaj v njem stanoval. — Preskušnje, katerim se morajo učenci po dokončanim osmim gimnazialnim razredu podvreči, ako hočejo prestopiti v višji šole vseučiliša, so bile letos v Ljubljani oistre; med 22 jih je le 14 srečno prestalo. — Po nar višjim sklepu od 5. t. m. je gosp. Janez Necásek vodja Ljublj. gimnazia izvoljen; gosp. Necásek je bil dosihmal začasni vodja gimnazia Hebškiga na Českim. — Za naravoslovski uk na spodnjih razredih tukajšnjiga gimnazia je izvoljen začasni učenik gosp. Pavšić iz Koroškiga.

Novičar iz mnogih krajev.

Pri Paloti blizo Pešta je sedaj veliko vojaško šotorišče, kamor se je tudi svitli cesar podal in je prišlo mnogo višjih oficirjev iz ptujih dežel. — Po viksim sklepu bo 1. oktobra nehalo sedanje glavno stavbino vodstvo (Generalbaudirection); za zidanje železnic je določeno posebno vodstvo pod iménam „glavniga vodstva za zidanje železnic“. — Sliši se, da po cesarjevem ukazu mora železnica v Terst v letu 1855 dodelana biti. — Perva med postavami gospodarskih zadev, ki ima razglašena biti, se imenuje postava (red) zastran poslov in delavcov. — Bere se, da postava zastran prenaredbe politiških uredov (kantonskih poglavarstev itd.) bo na dan prišla še le 31. decembra tega leta. — Tudi se sliši, da, potrebam deželá zadostiti, se bojo spet šole za kirurge vpeljale. — Po telegrafnim naznanilu iz Dunaja se zvé, da za razpisano državno posojilo se je podpisalo 100 milionov, tedaj 20 milionov več, kakor je bilo razpisano. — Velike kosmate brade so cesarskim urednikom prepovedane, le spodobne podnosne bérke in brado na stranéh lic smejo imeti. — Bere se, da bo državni zakonik jenjal izhajati in da se bojo postave po drugi poti razglasovale. — Cesarska tiskarnica na Dunaji potrebuje neki vsako leto blizo 48.000 skladov (Riess) popirja. — Tergatev v nogradih austrijskih v Grincingu, Nussdorfu itd. ne donaša kaj obilo; novino prodajajo že po 18 fl. vedro. — Tudi v Hercogovini plesnije grojzdje, in sliši se celó, da so ljudjé zboleli, ki so tako grojzdje zobali. — Na Poznanskim bojo, kolero pregnati, s topovi streljali; tudi v Londonu so tako ravnali, zrak izčistiti. — Visoko slavljani vojvoda Wellington, ki je v vojski pri Waterloo-u Napoleona premagal, je, 83 let star, v Walmer-Kastlu na Angleškem 14. t. m. naglo umrl; 9. t. m. pa rusovski minister Wolhonsky. — Napoleon je nastopil potovanje 14. t. m.; v kantonu Bourgeskim je bil mlačno, v kantonu Neverškim pa z veliko slavo sprejet; škof Neverški je, prihod njegov slovesno praznovati, celó post na kvaterno sredo (15. sept.) preklical.